

erdiko kaira

Iban Zaldua

«Liburu hau nire bizitzako soinu-banda da hein batean»

Ipuinetan zaildutako idazleak musikara jo du beste behin. Oraingo *Biodiskografiak* (Erein, 2011) liburuan, aitzitik, mozorroa erantzi du, eta gaztetan barrura sartu zitzaizkion pop-rock diskoak besapean harturik datorrigu. Disko azalez horniturik datorren lanak, dena den, Iban Zalduaren beti-betiko egitekoa dakarkio irakurleari: ipuina. Musikaz blai izanagatik ere.

MIEL A. ELUSTONDO

Argazkiak: Zaldi Ero

Eite bereziko liburua, bilduma estandarrean ageriagatik ere.

Horixe nahi nuen, diskoaren itxura gogorara-ziko zuen liburua, irudiak ere izango zituen, diskoen azalak bilduz, alegia. Erein argitaletxera ideia eraman nuen, onartu zidaten, eta horrela argitaratu dute liburua. Gisa honetako lana ohiko bildumatik kanpo ateratzea ere bazegoen, uste nuen sail bereziren batean argitaratuko zutela, eta on eta txarrak ditu horrek, baina ohiko literatura sailean ikusi du argia azkenean, eta ez zait gaizki iruditzen, liburu hau, azken finean, ipuin bilduma da-eta, askoren artean bat.

Ipuin liburua da, beraz, *Biodiskografiak*?

Bai, ipuinak, ez musikari buruzko lan bat. Hori egin nahi izan banu, beste disko batzuk aukeratuko nituen, lan osoagoa izango zen, pop anglosaxoiaren inguruko aukera zabal eta osoagoa, dudarik gabe. Esaterako, horretan ari naiz oraintxe *Nabarra* aldizkarian. Han, hileru hiru disko aukeratzeko ditut, bata-sun tematiko baten arabera (dela dibortzioa, dela postpunka, dela...), eta testuok bai, musikari buruzkoak dira. Horiek bilduko banitu, musikaren inguruko entziklopedia nola-halako bat izango nuke, baina *Biodiskografiak* ez da horrelakoa. Bai, badu horren kutsua, musika eta pop taldeen inguruko liburuen zalea naizelako, era horretako liburuak erosi ere egiten ditudalako, bilduma egiten, eta baliteke nire lan honek horien antza izatea, baina horixe, antza, nik ipuinak idatzi nahi nituen-eta, horixe zen nire helburua, dis-

koetatik abiatu, eta ipuinak sortu. Ipuinak, bestalde, aukera ematen du generoen arteko hibridazioan jarduteko, saiakera ere egiteko tarteetan. Horra The Sound-i buruzko testua, adibidez, non memoria pertsonala, taldearen bukaeraren historia-rekin nahasten den. Asmo nagusia, dena den, fikzioa zen, ipuina.

“Diskoak, kaseteak, eta beste zenbait oroitzapen faltsu”. Benetan faltsu? Autobiografiatik ere badu lan honek...

Bai, nire ipuingintzaren parte handi batek bezala. Horretan ez da nire aurreko lanetatik askorik urruntzen. Autobiografikoago idazteko asmoa izaten dut askotan, baina gero, fikziora jotzen dut beti, ez naizelako nire memoriaz fidatzen. Izan ere, memoriak, berez, horixe egiten du, iragana aldatu. Eta horregatik da autobiografia, izan, fikzioaren adarra, neurri batean. Ipuinak, berriz, memoriak autobiografiari eragiten dizkion aldaketak lasai erabiltzeko modua eskaintzen dit. Autobiografia zehatz bat egiten ez naiz ausartzen. Lan horrek, kontraste eta dokumentazio lan handia egitera behartuko ninduke, lagun eta ezagunei galdetzeraz eta beste. Badut horren inguruko kezka, eta horretaz ari naiz The Sounden ipuinean, ez alferrik du izena *Memoriaren butsak*... Horretan ari naiz nire fikzio lan guztietan. Bestalde, nire bizitza ere ez zait, bere horretan, biziki interesgarria iruditzen. Interesgarriagoa zait hura aldatzea. Eta pistak borratu, bide batez esanda...

“Pop kanta askoren letrak nahiko ergelak dira, berez. Poema bezala ezin saldu, gehienetan. Musikak salbatzen ditu”

Musikariari galdetu eta batak esango du: “Musika da lehenengo”. Besteak: “Hitza da lehen”. Zure liburuan zeinek agintzen du?

Diskoak. Kasu gehiago egiten diot musikari, delako musikak nire barruan eragiten duen sentimenduari. Egia da, batzuetan, letrak ere agintzen duela bidea, zer idatzi erakutsi didala. Nola den kanta. Askotan, biak batera datoz. Seguru nago, zenbait kantaren hitzak, hitzak soilik, ez lirakekeela gauza handia izango musikariek ez balute. Pop kanta askoren letrak nahiko ergelak dira, berez. Poema bezala ezin saldu, gehienetan. Musikak salbatzen ditu. Bada hor misterio franko, ezin jakin zergatik hunkitzen gaituen kanta jakin batek. Musika eta hitzak batera datozela esan beharko nuke.

Uste nuena baino gizarte kritika handiagoa dago zuk aukeratu dituzun diskoetako hitzetan, bai eta ipuinetan bertan ere.

Baliteke. Ez da debaldekoa Beatlesen *Revolver* albumarekin hastea liburua. Pop musikan arinkeriak agintzen zuen garaian sortutako diskoa da, baina Beatlesek, ordu arteko arrakasta baliatuz, pop-aren eta rock and rollaren barruan maila bat gora egitea pentsatu zuten, eta *Revolver* eman zuten, *Rubber Soul* eta *Sgt. Pepper’s*-ekin batera. Horregatik jarri dut liburu sarrerako aipua ere, Radioheadeko kantari Thom Yorkere-na: “Ez dut sekula sinetsi izan pop musika zabor eskapista denik. Beti dago iluntasun moduko bat bertan, are pop musika distiratsuenaren baitan”. Ez da beti gertatzen, baina Beatlesen ondotik, gero eta maizago gertatu da. Denetarik dago. Radioheadek berak oso musika intelektuala egiten duela esango nuke, haien hitzak irakurri besterik ez dago.

Pop musika ihesbide ez, diozu, eta zure ipuinak ere ez. Bada hor botere kritika, maitasun hautsia, heriotza eta suizidioa, lagunengalera...

Bai, bai... Azken finean, nire bizitzako soinu-banda da liburu hau. Hein batean! Nire bizitzan disko gehiago daude, jakina, hogeita hemezortzi hauek ez ezik, eta bizitzan zer horiek guztiak daude. Baina gainerako liburuetan ere ageri dira gai horiek, obsesio batzuk etengabe errepikatzen dira. Liburu honetan abiapuntua da ezberdina, ez emaitza... Nire esperantza da, hala ere, beti aurrekoan baino hobeto idaztea. Hori izaten da nire asmoa. Irakurleak esan beharko du lor-tzen dudan...

Hasteko, zurekin dituzu bi irakurle, liburuaren hitzaurrea egin duen Fermin Etxegoien, hitzaztea egin dizun Mikel Hernandez Abaitua.

Bai, suertea izan dut alde horretatik; aurkezpenean, gainera, Beñat Sarasola izan nuen ondoan. Inguruan harrera ona izan du libururak, baina, badakizu, batzuk adiskideak dira, eta zure obrari dagokionean, adiskideez ezin guztiz fidatu, amaz edo amonaz bezala.

Anjel Lertxundiri berrikitan irakurri diot itun bat sortu behar dela idazlearen eta irakurlearen artean. Lurralde komun bat, diot nik, non bien gogoek bat egingo duten. *Biodiskografiak* honen kasuan, nola josi idazle-irakurleen nahiak, pop anglosaxoia arrotz zaion irakurleari? Zailtasun gehigarria da hori, kontziente naiz. Baina ipuin konbentzionaletan ere gertatzen da irakurle jakin bati idazlearen obsesiorik ez interesatzea. Nire irakurle multzoa mugatua da, berez. Guztientzat idazten saiatzen naiz, baina badakit ez naizela zenbait jenderengana helduko. Gustu eta interes ezberdinak, besterik ez. Liburu honi dagokionez, errazago helduko naiz bertan ageri den pop musika ezagutzen duenarengana, ezagutzen ez duenarengana baino. Ezagutzen dutenak plazer gehigarria izango dute, akaso. Berdin gertatzen zait hemengo kontuez gaztelaniaz idazten dudanean: interesatuko al zaio Almeriako irakurle bati? Baina arriskatu beharra dago, eta idatzi, handicap eta muga guztiak gorabehera. Ipuinok nahikoa indar dutela uste dut, dena delako irakurleak irakurtzeko modukoak dira. Esperantza dut, hala ere, ohiko ipuin liburua irakurriko ez lukeen irakurleak ere irakurtzea lan hau, musikaren amua irentsita: hor agian badago publiko bat nire “ohiko” literatur lanetara iristen ez dena, erakarrita senti daitekeena... Baina auskalo.

Eta berrogeitaka diskotan, bat, bakarra, euskarazkoa: Itoizen *Alkolea*.

Nire hezkuntza sentimentalari lotuta dator hori, musika anglosaxoiari, alegia. Eta, zehatzago, “uharteetakoa”, britainiarra. AEBetako oso musika gutxi da liburuan. Entzuten nuen euskal musika, eta entzuten dut, baina lan honetarako, Itoiz ageri da, ez besterik. Momentuan entzuten ari nintzen musikatik edan dut ipuinok idazteko, eta anglosaxoia gehiago entzuten dudanez, hortik jo dut. Itoiz? Ezinbestekoa nuen. Pop-aren inguruan eratua dudana unibertsoan leku inportantea du Itoizek. Eta urtea joan eta urtea etorri musika entzunez, Itoiz disko-jogailuan jartzea ere tokatzen da. Bestalde, 80ko hamarkadako euskal musikan, “Rock Radikal Vasco” delakoaren ez tandarekin-eta, gehiago ziren rock taldeak, pop-ekoak baino... ■

Estilo ariketa, diskoa abiapuntu

“Esperimentalagoa da abiapuntua, emaitza bera baino. Estu jarraitu nuen ideia izan zen diskoak eman behar zidala ipuina, eta ez alderantziz. Esperimentala, OuLiPokoek, Perecek eta gainerakoek egiten zituzten ariketen gisan. ‘E-rik gabe idatziko dugu’, hots, erregela bat eman eta hari jarraika idatzi. Nire kasuan, erregela sinplea da: ‘Diskoa da abiapuntu. Hari tiraka idatziko dut ipuina’. Estu bete dut arau hori, baina, finean, testu aski konbentzionalak iruditzen zaizkit: ipuinak, orain artean idatzi ditudanak, eta gerora ere idatziko ditudanak bezalakoak. Gutxi gorabehera”.

Gasteizen euskarazko hauek ez galdu:

DIBERTIKALE

Uztailak 4, astelehena

• **MENDIKO ALTORRA**

19:30, Zuberoa plaza (Iparralde GE)

Uztailak 6, asteazkena

• **STOP! GORRIA**

19:30, Zaitzegiko gazteluaren plaza

Uztailak 12, asteartea

• **OILASKOETXEA**

19:30, Abetxukuko kiroldegiko plazan

Uztailak 13, asteazkena

• **DJ THOBEN ETA LORE POWER**

19:30, Ibaiondoko GEko plazan

UDAKO TXOTXONGILOAK ERAKUSTALDIA

Uztailak 16, larunbata

• **MONSTER SHOW**

19:00, Arriagako parkea

Uztailak 17, igandea

• **MONSTER SHOW**

19:00, Aihotz plaza

Uztailak 30, larunbata

• **Barreras**

19:00, kalez kale: Probintzia plazaatik Foru plazara

Uztailak 30, larunbata

• **Tanxarina**

18:00, 19:15 eta 20:30, Aihotz plaza

SANTIAGO EGUNA

Uztailak 25, astelehena

• **Nekazaritza eta abeltzaintza azoka, herri kirolak, pilota partidak eta musika.**

ANDRE MARIA ZURIAREN JAIK

Abuztuak 2, asteartea

• **PREGOIA**

22:00, Espainia plaza

Abuztuak 4, osteguna

• **ZELEDONEN JAITSIERA**

18:00, Andre Maria Zuriaren plaza

Eta abuztuaren 4tik 9ra bitartean

300 ekitalditik gora. Nabarmentzekoak:

Joseba Tapia, Pantxoa eta Peio, Zea Mays, Bronze+Trumbo, Zarama...

Etorri eta gozatu gurekin!

Ayuntamiento de Vitoria-Gasteiz
Vitoria-Gasteizko Udala